

ΙΑΤΡΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ

eclass: MED808

Π. Παπαγιάννης

Αν. Καθηγητής,
Εργαστήριο Ιατρικής Φυσικής,
Ιατρική Σχολή Αθηνών.

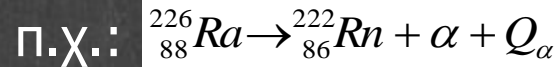
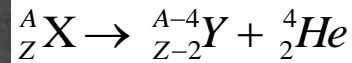
Γραφείο 21

210-746 2442

ppapagi@phys.uoa.gr

Ραδιενέργεια – ακτινοβολίες α, β, γ

Ραδιενεργές διασπάσεις, διάσπαση α

Α.Δ.Ε.:

$$m_X c^2 + K_X = m_Y c^2 + K_Y + m_\alpha c^2 + K_\alpha$$

$$m_X c^2 - m_Y c^2 - m_\alpha c^2 = K_Y + K_\alpha$$

Q τιμή, $Q > 0$ για αυθόρμητη διάσπαση

Α.Δ.Ο.:

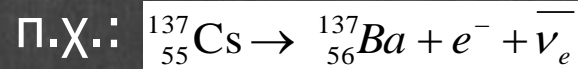
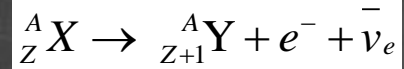
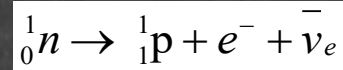
$$p_X = 0 = p_Y + p_\alpha$$

$$\frac{K_\alpha}{K_Y} = \frac{m_Y}{m_\alpha} \cong \frac{A-4}{4}$$

$$K_\alpha \cong Q_\alpha \left(1 - \frac{4}{A}\right) \quad \text{και} \quad K_Y \cong Q_\alpha \frac{4}{A}$$

Το σωματίο α εκπέμπεται με **συγκεκριμένη** Ε

Ραδιενεργές διασπάσεις, διάσπαση β^-

Α.Δ.Ε.:

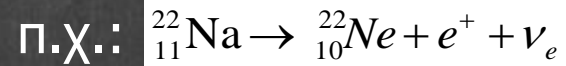
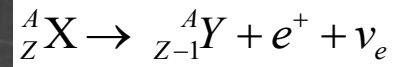
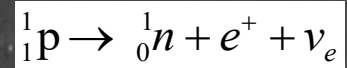
$$Q_{\beta^-} = K_Y + K_{\beta^-} + K_{\bar{\nu}_e}$$

Α.Δ.Ο.:

$$p_X = 0 = p_Y + p_{\beta^-} + p_{\bar{\nu}_e}$$

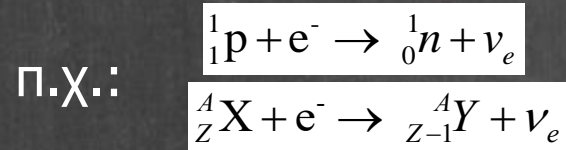
Το ηλεκτρόνιο εμφανίζει **φάσμα** ενεργειών

Ραδιενεργές διασπάσεις, διάσπαση β^+

Ομοίως με τη β^- , το ποζιτρόνιο εμφανίζει **φάσμα** ενεργειών

Ραδιενεργές διασπάσεις, σύλληψη ηλεκτρονίου

Α.Δ.Ε.:

$$Q_{EC} = K_Y + K_\nu$$

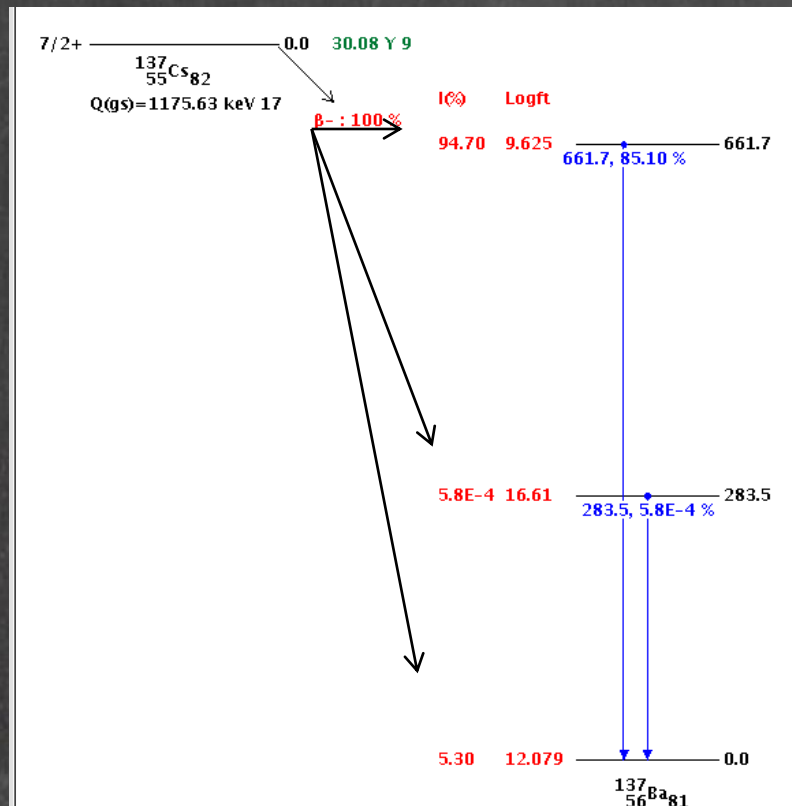
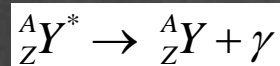
Α.Δ.Ο.:

$$p_X = 0 = p_Y + p_\nu$$

Το νεutrino λαμβάνει σχεδόν το σύνολο της ενέργειας

Ραδιενεργές διασπάσεις, γ διάσπαση & εσωτερική μετατροπή

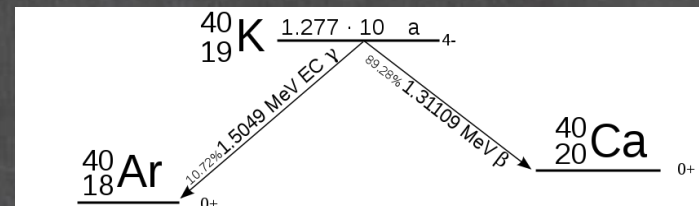
Κατά τις παραπάνω διασπάσεις ο θυγατρικός πυρήνας είναι πιθανό να σχηματιστεί με ενέργεια μεγαλύτερη αυτής της θεμελιώδους του κατάστασης.

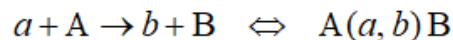
Φυσική ραδιενέργεια

Ραδιενεργός σειρά του:	Πατρικό νουκλίδιο	Πρώτη διάσπαση	Χρόνος ημιζωής (x10 ⁹ έτη)	Σταθερό τελικό θυγατρικό νουκλίδιο
Θορίου	²³² ₉₀ Th	²²⁸ ₈₈ Ra + ⁴ ₂ He	14,05	²⁰⁸ ₈₂ Pb
Ακτινίου	²³⁵ ₉₂ U*	²³¹ ₉₀ Th + ⁴ ₂ He	0,704	²⁰⁷ ₈₂ Pb
Νεπτονίου	²³⁷ ₉₃ Np	²³³ ₉₁ Pa + ⁴ ₂ He	2,144 x 10 ⁻³	²⁰⁹ ₈₃ Bi
Ουρανίου	²³⁸ ₉₂ U	²³⁴ ₉₀ Th + ⁴ ₂ He	4,47	²⁰⁶ ₈₂ Pb

* (το ²³⁵U είχε ονομαστεί αρχικά ακτινο-ουράνιο)

Τεχνητή ραδιενέργεια

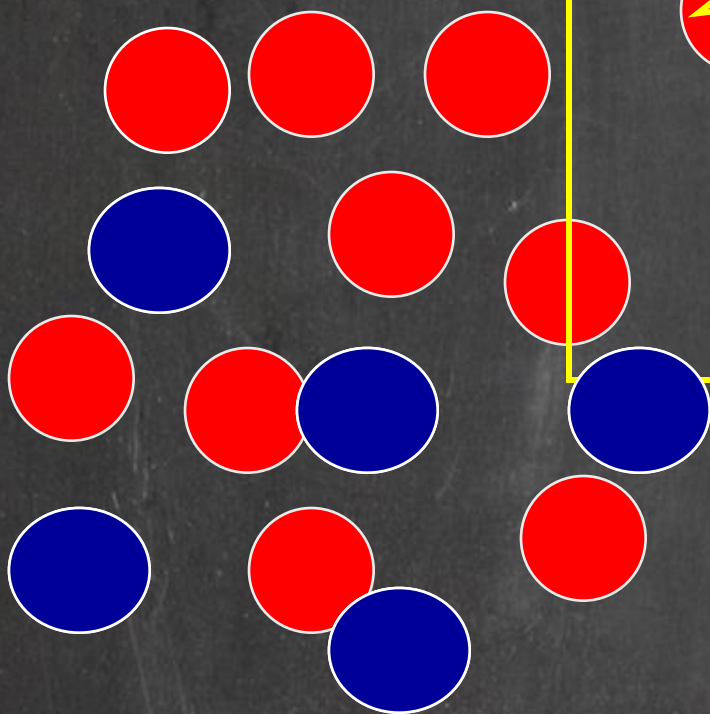
Ραδιενεργό ισότοπο	Πυρηνική αντίδραση παραγωγής	Ενεργός διατομή	Q τιμή (MeV)	t _{1/2}	Εφαρμογή
⁶⁰ Co	⁵⁹ ₂₇ Co(n, γ) ⁶⁰ Co	37,2*	-	5,27 y	Ακτινοθεραπεία-βραχυθεραπεία
¹⁹² Ir	¹⁹¹ ₇₇ Ir(n, γ) ¹⁹² Ir	954*	-	73,8 d	Βραχυθεραπεία
^{99m} Tc	⁹⁸ ₄₂ Mo(n, γ) ⁹⁹ Mo	0,13*	-	66 h	Πυρηνική ιατρική (γεννήτρια ^{99m} Tc)
¹¹ C	¹⁴ ₇ N(p, α) ¹¹ C	+	-2,92	20,4 m	Πυρηνική ιατρική (PET)
¹³ N	¹⁶ ₈ O(p, α) ¹³ N	+	-5,22	10 m	''
¹⁵ O	¹⁵ ₇ N(p, n) ¹⁵ O	+	-3,54	2,1 m	''
¹⁸ F	¹⁸ ₈ O(p, n) ¹⁸ F	+	-2,44	110 m	''

* για θερμικά νετρόνια

+ εξαρτάται από την ενέργεια των p

**ΑΣΤΑΘΕΙΣ
ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΟΙ
ΠΥΡΗΝΕΣ**

ΡΑΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ο νόμος της εκθετικής διάσπασης

Έστω ότι μια χρονική στιγμή σε ένα δείγμα περιέχονται N ραδιενεργοί πυρήνες. Πόσοι θα διασπαστούν μετά από παρέλευση χρόνου Δt ;

Ο νόμος της εκθετικής διάσπασης

Έστω ότι μια χρονική στιγμή σε ένα δείγμα περιέχονται N ραδιενεργοί πυρήνες. Πόσοι θα διασπαστούν μετά από παρέλευση χρόνου Δt ;

$$\begin{aligned} -\Delta N &= N - N' = \lambda N \Delta t \\ \Rightarrow \left(\frac{\Delta N}{\Delta t}\right) &= -\lambda N \end{aligned}$$

Όπου λ η αποκαλούμενη **σταθερά διάσπασης** που αποτελεί μέτρο της πιθανότητας να διασπαστεί δεδομένο είδος ραδιενεργού πυρήνα

Ορίζεται **ενεργότητα** ραδιενεργού δείγματος το φυσικό μέγεθος που ισούται με τον αριθμό διασπάσεων στη μονάδα του χρόνου:

$$A(t) = -\left(\frac{dN}{dt}\right) = \lambda N$$

και έχει μονάδες Bq (1 διάσπαση ανά sec)

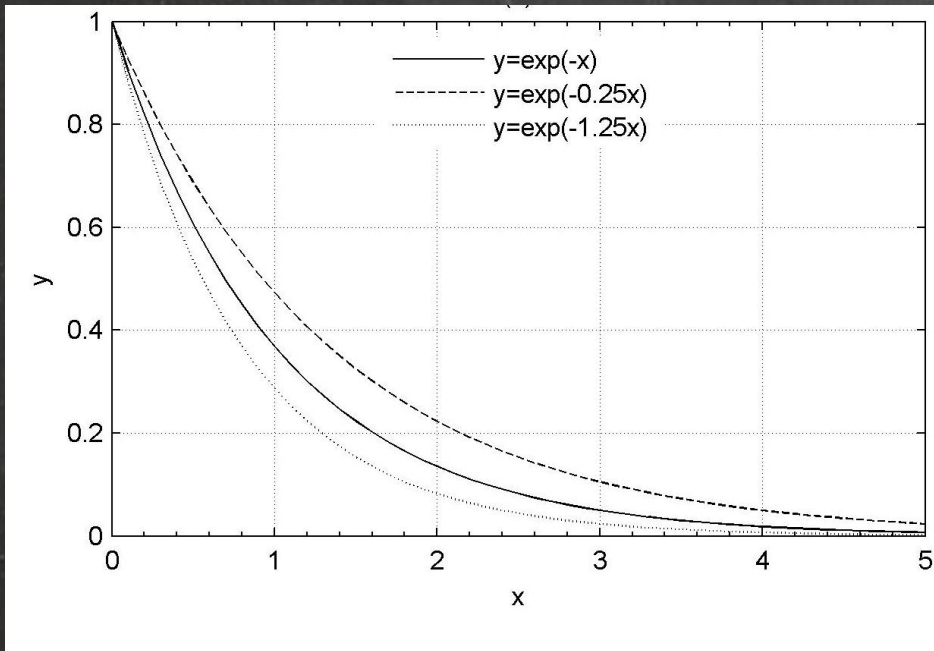
Εκθετική συμπεριφορά εμφανίζει οποιοδήποτε μέγεθος, y , για το οποίο ο ρυθμός μεταβολής του ως προς μια μεταβλητή, x , από την οποία συναρτάται είναι ανάλογος της τιμής του μεγέθους.

Αν: $\frac{\Delta y}{\Delta x} = \pm \beta y$ Τότε: $y = y_0 e^{\pm \beta x}$
 $\rightarrow \frac{dy}{dx} = \pm \beta y$

Επομένως αφού: $\frac{\Delta N}{\Delta t} = -\lambda N$ Τότε: $N = N_0 e^{-\lambda t}$

Όπου χρόνος υποδιπλασιασμού: $t_{1/2} = \frac{\ln 2}{\lambda}$

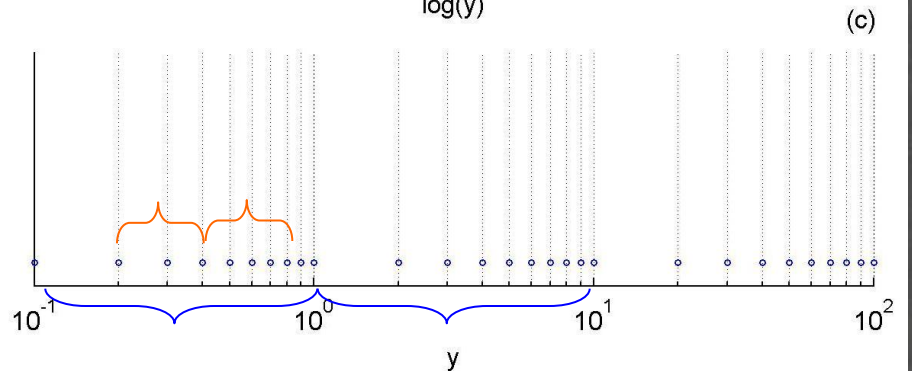
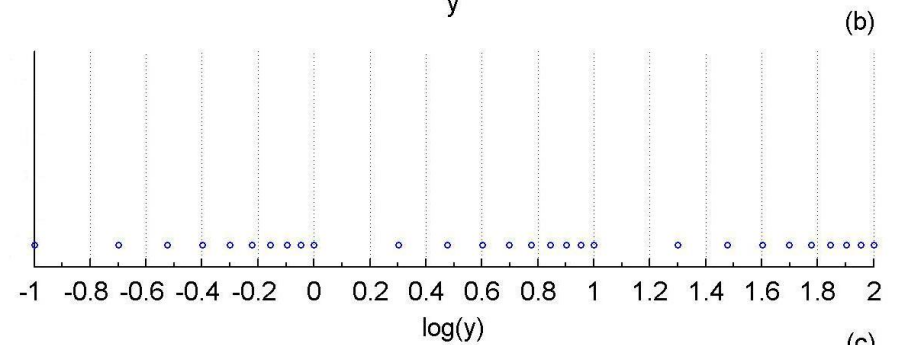
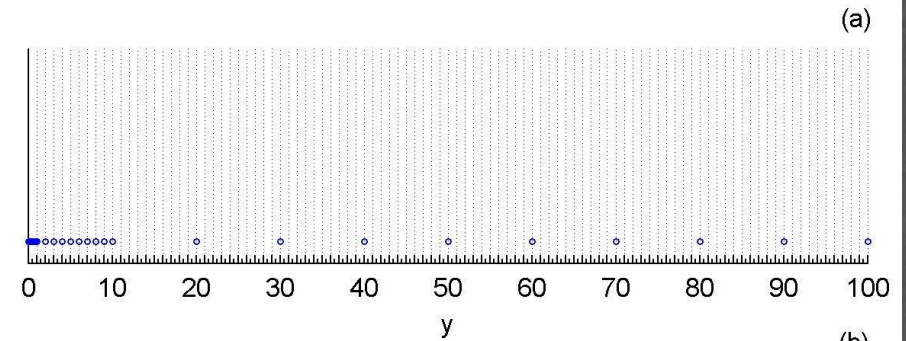
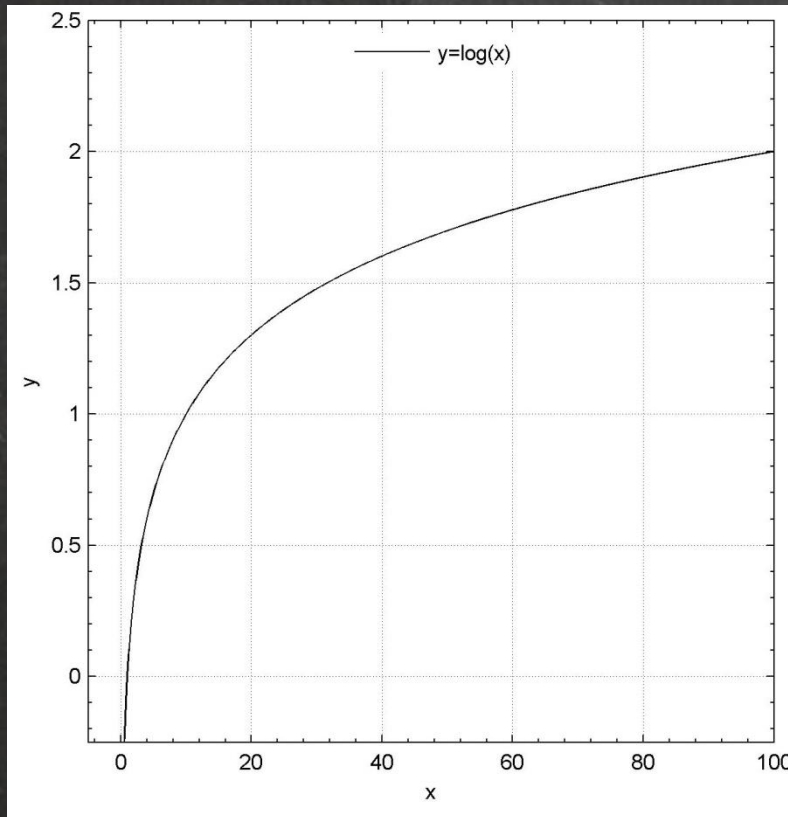
Εκθετικές συναρτήσεις

ΠΡΟΒΛΗΜΑ:
Ραγδαία μεταβολή τιμών

Εκθετικές συναρτήσεις και ημιλογαριθμικές κλίμακες ...

ΛΥΣΗ:
Λογαριθμική συνάρτηση

Εκθετικές συναρτήσεις και ημι-λογαριθμικές κλίμακες ...

$$y = y_0 e^{\pm \beta x} \Rightarrow$$
$$\log y = \log(y_0 e^{\pm \beta x}) = \log y_0 + \log(e^{\pm \beta x}) \Leftrightarrow \log y = \log y_0 \pm (\beta \log e) x$$

